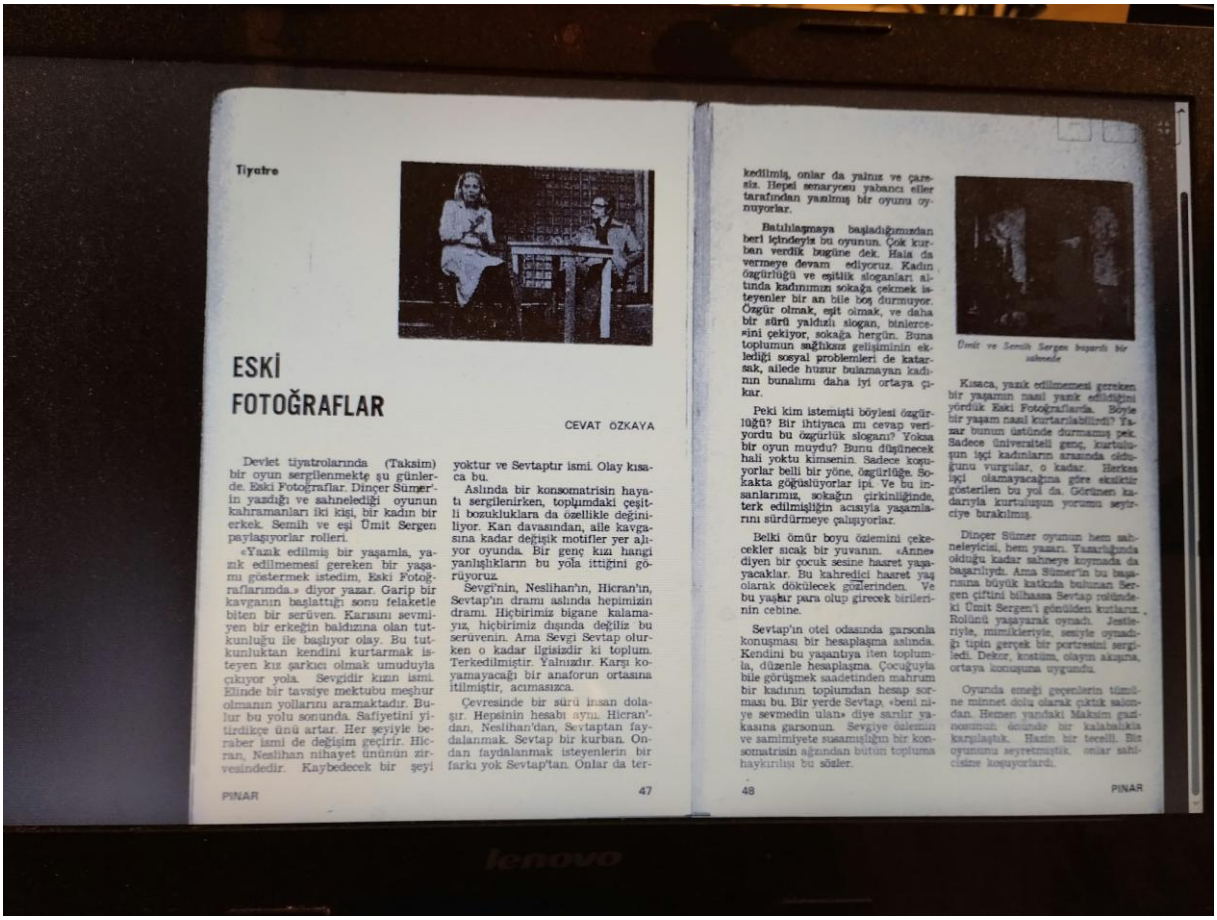
ESKİ FOTOĞRAFLAR

Cevat ÖZKAYA

Pınar Dergisi, 1977, sayı: 65, s. 47–48

Tiyatro

ESKİ FOTOĞRAFLAR

CEVAT ÖZKAYA

Devlet tiyatrolarında (Taksim) bir oyun sergilenmektę şu günlerde. Eski Fotoğraflar. Dinçer Sümer'in yazdığı ve sahnelediği oyunun kahramanları iki kişi, bir kadın bir erkek. Semih ve eşi Ümit Sergen paylaşıyorlar rolleri.

«Yanık edilmiş bir yaşamla, yanık edilmemesi gereken bir yaşamı göstermek istedim, Eski Fotoğraflarımda,» diyor yazar. Garip bir kavganın başlattığı sonu felaketle biten bir serüven. Karısını sevmiyen bir erkeğin baldızına olan tutkunluğu ile başlıyor olay. Bu tutkunluktan kendini kurtarmak isteyen kız şarkıcı olmak umuduyla çıkıyor yola. Sevgidir kızın ismi. Elinde bir tavsiye mektubu meşhur olmanın yollarını aramaktadır. Bulur bu yolu sonunda. Safiyetini yitirdikçe ünü artar. Her şeyiyle beraber ismi de değişim geçirir. Hicran, Neslihan nihayet ününün zirvesindedir. Kaybedecek bir şeyi yoktur ve Sevtaptır ismi. Olay kısaca bu.

Aslında bir konsomatrisin hayatı sergilenirken, toplumdaki çeşitli bozukluklara da özellikle değiniliyor. Kan davasından, aile kavgasına kadar değişik motifler yer alıyor oyunda. Bir genç kızı hangi yanlışlıkların bu yola ittiğini görüyoruz.

Sevgi'nin, Neslihan'ın, Hicran'ın, Sevtap'ın dramı aslında hepimizin dramı. Hiçbirimiz bigane kalamayız, hiçbirimiz dışında değiliz bu serüvenin. Ama Sevgi Sevtap olurken o kadar ilgisizdir ki toplum. Terkedilmiştir. Yalnızdır. Karşı koyamayacağı bir anaforun ortasına itilmiştir, acımasızca.

Çevresinde bir sürü insan dolaşır. Hepsinin hesabı aynı. Hicran'dan, Neslihan'dan, Sevtaptan faydalanmak. Sevtap bir kurban. Ondan faydalanmak isteyenlerin bir farkı yok Sevtap'tan. Onlar da terkedilmiş, onlar da yalnız ve çaresiz. Hepsi senaryosu yabancı eller tarafından yazılmış bir oyunu oynuyorlar.

Batılılaşmaya başladığımızdan beri içindeyiz bu oyunun. Çok kurban verdik bugüne dek. Hala da vermeye devam ediyoruz. Kadın özgürlüğü ve eşitlik sloganları altında kadınımızı sokağa çekmek isteyenler bir an bile boş durmuyor. Özgür olmak, eşit olmak, ve daha bir sürü yaldızlı slogan, binlercesini çekiyor, sokağa hergün. Buna toplumun sağlıksız gelişiminin eklediği sosyal problemleri de katarsak, ailede huzur bulamayan kadının bunalımı daha iyi ortaya çıkar.

Peki kim istemişti böylesi özgürlüğü? Bir ihtiyaca mı cevap veriyordu bu özgürlük sloganı? Yoksa bir oyun muydu? Bunu düşünecek hali yoktu kimsenin. Sadece koşuyorlar belli bir yöne, özgürlüğe. Sokakta göğüslüyorlar ipi. Ve bu insanlarımız, sokağın çirkinliğinde, terk edilmişliğin acısıyla yaşamlarını sürdürmeye çalışıyorlar.

Belki ömür boyu özlemini çekecekler sıcak bir yuvanın. «Anne» diyen bir çocuk sesine hasret yaşayacaklar. Bu kahredici hasret yaş olarak dökülecek gözlerinden. Ve bu yaşlar para olup girecek birilerinin cebine.

Sevtap'ın otel odasında garsonla konuşması bir hesaplaşma aslında. Kendini bu yaşantıya iten toplumla, düzenle hesaplaşma. Çocuğuyla bile görüşmek saadetinden mahrum bir kadının toplumdan hesap sorması bu. Bir yerde Sevtap, «beni niye sevmedin ulan» diye sarılır yakasına garsonun. Sevgiye özlemin ve samimiyete susamışlığın bir konsomatrisin ağzından bütün topluma haykırılışı bu sözler.

Ümit ve Semih Sergen başarılı bir sahnede

Kısaca, yanık edilmemesi gereken bir yaşamın nasıl yanık edildiğini yordük Eski Fotoğraflarda. Böyle bir yaşam nasıl kurtarılabilirdi? Yazar bunun üstünde durmamış pek. Sadece üniversiteli genç, kurtuluşun işçi kadınların arasında olduğunu vurgular, o kadar. Herkes işçi olamayacağına göre eksiktir gösterilen bu yol da. Görünen kadarıyla kurtuluşun yorumu seyirciye bırakılmış.

Dinçer Sümer oyunun hem sahneleyicisi, hem yazarı. Yazarlığında olduğu kadar sahneye koymada da başarılıydı. Ama Sümer'in bu başarısına büyük katkıda bulunan Sergen çiftini bilhassa Sevtap rolündeki Ümit Sergen'i gönülden kutlarız. Rolünü yaşayarak oynadı. Jestleriyle, mimikleriyle, sesiyle oynadığı tipin gerçek bir portresini sergiledi. Dekor, kostüm, olayın akışına, ortaya konuşuna uygundu.

Oyunda emeği geçenlerin tümüne minnet doğu olarak çıktık salondan. Hemen yandaki Maksim gazinosunun önünde bir kalabalıkla karşılaştık. Hazin bir tecelli. Bir oyununu seyretmiştik, onlar sahiciline koşuyorlardı.